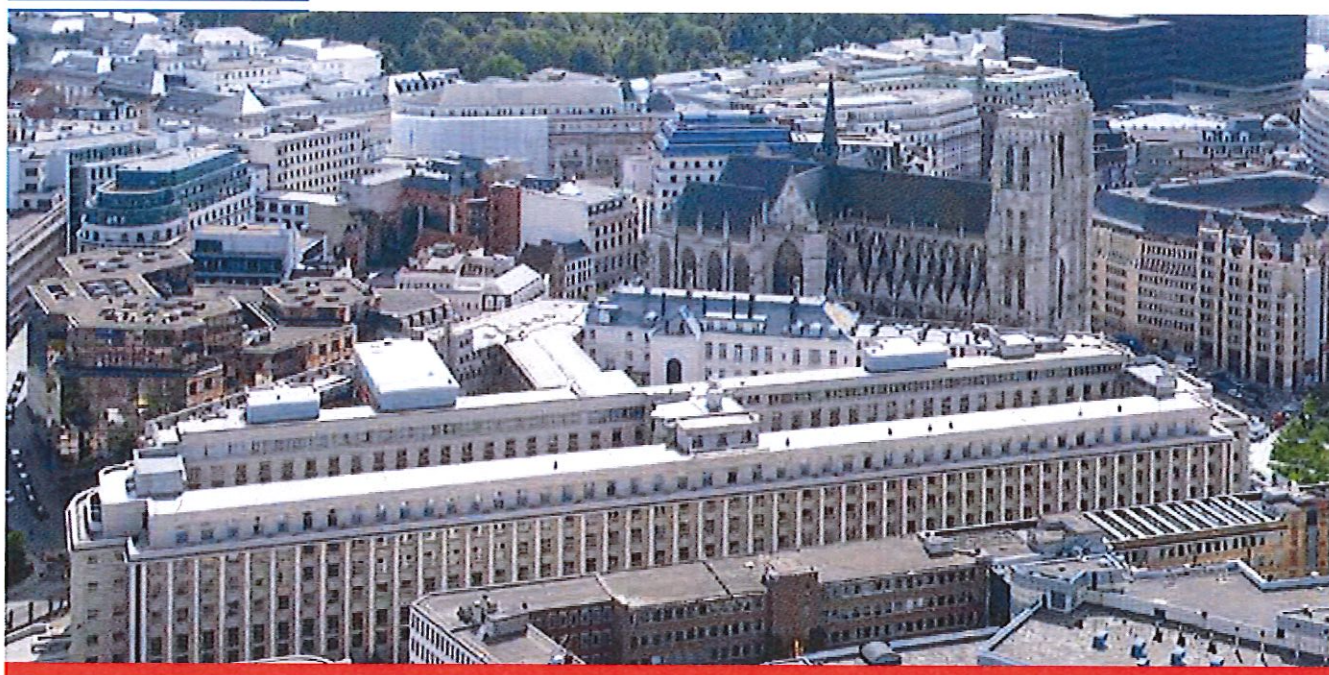




# De Nationale Bank van België

Hoofdactiviteiten



April 2010

# Inhoud

<b>HOOFDSTUK 1. GELD EN MONETAIR BELEID</b>	<b>3</b>
Geld, emissie en seignuriage	3
Monetair beleid: doelstelling, institutioneel kader en strategie	7
<b>HOOFDSTUK 2. FINANCIËLE STABILITEIT EN BETALINGSSYSTEMEN</b>	<b>19</b>
Financiële stabiliteit	19
Beheer van de betalingssystemen	23
<b>HOOFDSTUK 3. OVERIGE TAKEN</b>	<b>27</b>
Op internationaal niveau	27
Op nationaal niveau	28

# 1. GELD EN MONETAIR BELEID

De Nationale Bank is betrokken bij het uitstippelen en uitvoeren van het monetair beleid van het Eurosysteem en bij het toezicht op het financiële systeem.

Hoewel de centrale banken zelf het monetaire beleid vandaag de dag als hun hoofdactiviteit beschouwen, hoeft het niet te verbazen dat het brede publiek hen vooral ziet als emissiebanken. Dankzij hun emissieactiviteit zijn zij immers de spil van het bankwezen geworden en kunnen zij de rol van «bank der banken» vervullen. Een groot deel van hun werkingsmiddelen is bovendien afkomstig van de uitgifte van geld.

Aanvankelijk was het de leenheer of de koning die aan het geld zijn geldigheid verleende, maar sinds de moderne tijd wordt dat koninklijk recht beschouwd als een essentieel aspect van de soevereiniteit van de Staten, die het recht om bankbiljetten uit te geven verlenen aan specifieke instellingen: de centrale banken.

Het monetair beleid van de zestien landen van de Europese Unie die de euro als munt hebben ingevoerd, berust bij een specifieke structuur: het Eurosysteem. Het omvat de centrale banken van die zestien landen en de in Frankfurt gevestigde Europese centrale bank. De monetairbeleidsbeslissingen worden genomen door de Raad van Bestuur van de ECB, die samengesteld is uit de

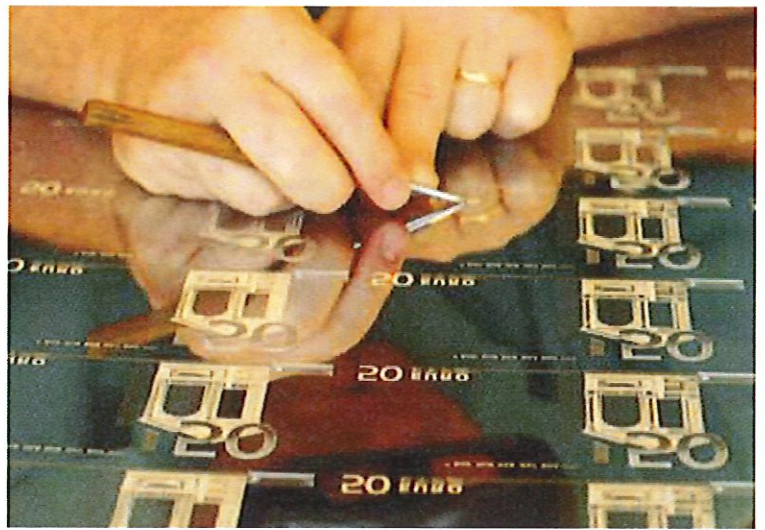
presidenten van de centrale banken van het eurogebied en de leden van de Directie van de ECB.

## 1.1 Geld, emissie en seignuriage

### 1.1.1 Productie en in omloop brengen van geld

Sinds haar oprichting in 1850 ontwerpt en drukt de Nationale Bank bankbiljetten en brengt ze in omloop. De voor het land bestemde euromunten, van hun kant, worden geslagen door de Koninklijke Munt van België en via de Bank in omloop gebracht.

Het drukken van de eurobankbiljetten werd verdeeld onder de veiligheidsdrukkerijen van het eurogebied. De Drukkerij van de Bank is gespecialiseerd in de productie van het 50 eurobiljet, dat samen met de hogere coupures de meest geavanceerde veiligheidskenmerken van de huidige serie bevat. Zij verricht ook uitgebreid onderzoek- en ontwikkelingswerk op het gebied van de nieuwe



Drukkerij van de Nationale Bank

druk- en beveiligingstechnieken, onder meer voor de volgende serie eurobankbiljetten, waarvan de emissiedatum nog niet vastgesteld is.

Eind 2009 waren circa 13,6 miljard eurobankbiljetten in omloop, tegen 8,2 miljard eind 2002, het jaar van de invoering van de chartale euro. De meest gebruikte coupures zijn die van € 50 en € 20. Ze maakten in 2009 respectievelijk 38,1 % en 19,7 % van de totale circulatie uit. Daarna volgen de coupures van 10 euro (15,0 %) en € 100 (10,8 %).

De kredietinstellingen komen dagelijks bij de Bank in Brussel en bij de vestigingen in de provincie bankbiljetten en muntstukken opnemen en afstorten via geldtransporteurs. In dat verband valt op te merken dat niet de Bank maar de vraag van het publiek bepaalt hoeveel geld er in omloop is. De kredietinstellingen verrichten frequente geldopnemingen en -afstortingen bij de Bank, omdat ze hun voorraad chartaal geld, die helemaal geen rente opbrengt, tot een minimum wensen te beperken.

De bankbiljettentransacties worden opgevolgd en geboekt via een door de Bank ontwikkeld en beheerd computerplatform, *Cash Single Shared Platform* (CashSSP). Ook de centrale banken van Cyprus, Finland, Luxemburg en Nederland zijn op dit platform aangesloten, terwijl de Ierse en de Letse centrale bank zich ertoe verbonden hebben CashSSP in 2011 in gebruik te zullen nemen. Op verzoek van de Raad van Bestuur van de ECB

heeft de Bank ook een toepassing ontwikkeld die statistieken verschaft over de in omloop gebrachte, gevalideerde, verworpen of vernietigde bankbiljetten. Deze toepassing (*Currency Information System 2*) is operationeel in het hele Eurosysteem en is in de landen die CashSSP hebben ingevoerd, aan dit platform gekoppeld. Omdat de financiële crisis snellere informatieverstrekking noodzakelijk maakte, werd het programma in mei II. aangepast om dagelijkse rapportage mogelijk te maken.

Seigneuriage vloeit voort uit de emissie van chartaal geld. De Staat vertrouwde die emissie toe aan de Bank.



Het woord « seigneuriage » gaat terug tot de middeleeuwen. Net als toen vertegenwoordigt het de middelen waarover de emittent van geld kan beschikken om zijn taken te vervullen.

### 1.1.2 Seigneuriage

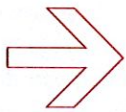
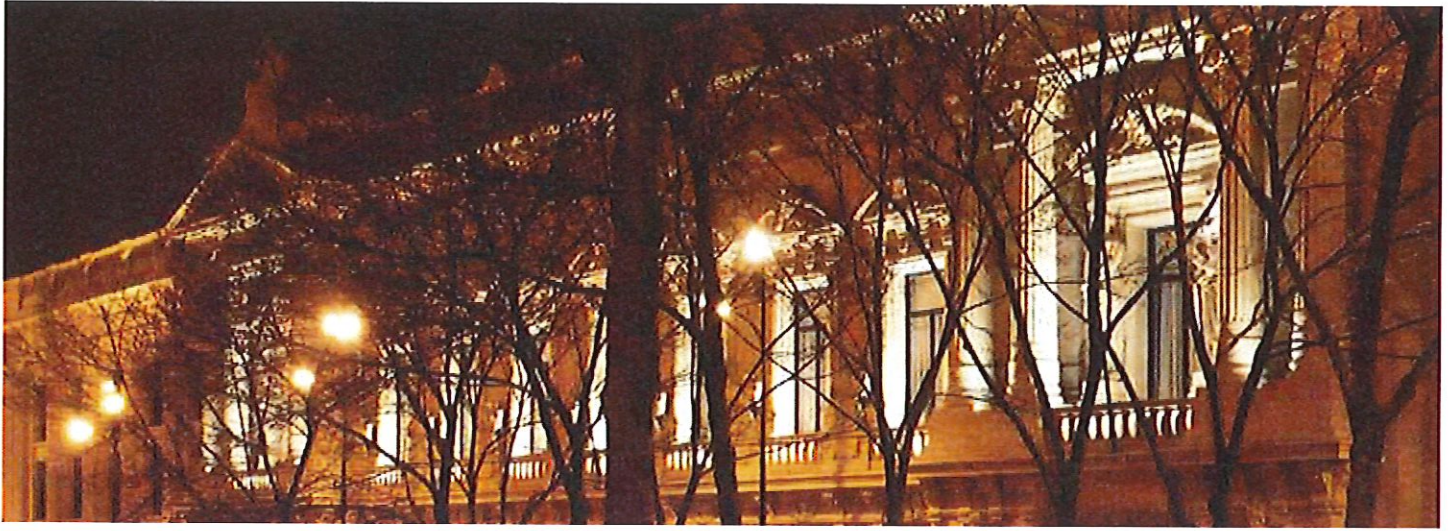
Onder « seigneuriage » of « muntloon » verstaat men de inkomsten die de emittent verwerft door de emissie van bankbiljetten. Vandaag de dag ontvangen de centrale banken deze inkomsten en na aftrek van hun kosten maken ze deze over aan de Staat.

Waar komt seigneuriage vandaan? Om dit te begrijpen, moet men bedenken dat het bankbiljet voortkomt uit het schuldbewijs dat bankiers aan hun cliënteel overhandigden in ruil voor het in bewaring geven van edelmetaal, dat ze rente lieten opbrengen. Tegenwoordig worden bankbiljetten uiteraard niet meer afgegeven in ruil voor goud of zilver: het zijn voortaan abstracte geldtekens. De centrale banken boeken ze echter nog steeds als schulden op de passiefzijde van hun balans. Als tegenwaarde staan op de actiefzijde aan commerciële banken toegekende kredieten en deviezenreserves, die rente opleveren. De rente op deze activa, die de tegenpost vormen van niet-vergoede passiva in de vorm van bankbiljetten, vormt de seigneuriage.

Wat het eurogebied betreft, wordt de waarde van de uitgegeven bankbiljetten op forfaitaire wijze verdeeld tussen de Lidstaten, aangezien de geldcirculatie voor iedere deelnemende Staat niet meer nauwkeurig kan worden geraamd: de ECB ontvangt 8% en het saldo wordt onder de nationale centrale banken (NCB's) verdeeld in verhouding tot hun aandeel in het kapitaal van die instelling

In alle centrale banken zorgen verdelingsregels ervoor dat het surplus van de inkomsten, na dekking van hun kosten, aan de Staat toekomt. De Staat wordt aldus vergoed voor het toekennen van het emissieprivilege. In België veranderden de regels voor de verdeling van de seigneuriage tussen de Bank en de Staat in de loop van de geschiedenis en tijdens het verslagjaar werden ze bij wet van 3 april 2009 opnieuw aangepast. Vanaf het boekjaar 2009 wordt het saldo van de jaarwinst, na vorming van de vereiste reserves en vergoeding van de aandeelhouders, toegekend aan de Staat.

Het emissieprivilege ligt niet alleen ten grondslag aan de inkomsten van de centrale banken. Het vormt ook een van de middelen die hen in staat stellen hun hoofddoel, de tenuitvoerlegging van het monetaire beleid, te verwezenlijken. Om te voldoen aan de vraag naar bankbiljetten van hun cliënten, dienen de kredietinstellingen zich bankbiljetten te verschaffen via leningen bij de centrale bank. De rente op deze leningen vormt het voornaamste monetairbeleidsinstrument.



## Nieuwe reserverings- en dividendregels

Met ingang van het boekjaar 2009 gelden de volgende regels voor de winstverdeling van de Bank :

- Een eerste dividend van € 1,5 per aandeel wordt toegekend. Dat dividend wordt gegarandeerd met alle reserves.
- 25 % van de te verdelen winst wordt toegevoegd aan de beschikbare reserve. De Bank bepaalt ieder jaar het minimumbedrag van de reserves waarover ze dient te beschikken in het licht van de risico's die ze loopt. Voor het boekjaar 2009 is het minimumbedrag €3,2 miljard. Als gevolg van die beoordeling kan de Bank beslissen tot bijkomende winstreserveringen.
- Het tweede dividend wordt vastgesteld op 50 % van de netto-opbrengst van de portefeuille die de Bank aanhoudt als tegenpost van haar totale reserves. De netto-opbrengst is de opbrengst als vermeld in de resultatenrekening, na aftrek van de vennootschapsbelasting tegen het effectief verschuldigde tarief. Het tweede dividend wordt gegarandeerd met de beschikbare reserve, tenzij de Bank oordeelt dat het peil van haar reserves daardoor te laag zou worden.
- Het saldo van de winstverdeling wordt toegekend aan de Staat. Dat saldo omvat in geen enkel geval enige terugneming van reserves en mag evenmin interen op het niet-uitgekeerde deel van de netto-opbrengst van de portefeuille die de Bank aanhoudt als tegenpost van haar reserves. Dat deel moet worden gereserveerd.